

ТАНИЛЦУУЛГА

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль
/Шинэчилсэн найруулга/ -ийн төслийн тухай

Нэг. Хуулийн төслийн зорилго, ач холбогдол

Монгол Улс 1995 онд Төрийн хяналт шалгалтын тухай анхны хуулийг батлан мөрдүүлсэн бол 2003 онд тус хуулийг шинэчилж, 2015 онд Зөрчлийн тухай хуулийг, 2017 онд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийг тус тус баталсан байна.

2003 онд баталсан Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойших 16 жилийн хугацаанд тус хуульд 6 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулахын зэрэгцээ тодорхой салбарын хүрээнд төрийн хяналт шалгалтыг зохицуулж байгаа Гаалийн тухай, Өрсөлдөөний тухай, Татварын ерөнхий хууль, зэрэг цөөнгүй хуулиудыг шинэчлэн баталжээ.¹

Ийнхүү төрийн хяналт шалгалттай холбоотой эрх зүйн зохицуулалтын шинэчлэл тодорхой хүрээнд хийгдсэн боловч олон нийт болон холбогдох мэргэжилтнүүдийн зүгээс төрийн хяналт шалгалтын үйл ажиллагаа үр дүн муутай, хууль, стандартыг мөрдүүлэх, мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх зорилтыг хангаж чадахгүй байна хэмээн буруутгах нь түгээмэл болжээ.

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн хэрэгжилтэнд хийсэн үнэлгээгээр² “Тус хуулийн зохицуулалт нь хэт хязгаарлагдмал зөвхөн Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын хяналт шалгалтын үндэслэл, журмыг зохицуулсан нь төрийн хяналт шалгалтын нэгдсэн тогтолцоо, түүнд хамраах хяналт шалгалтын төрөл, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх нийтлэг стандарт, журмыг тогтоох зорилтоос гажсан төдийгүй салбарын онцлог нэрээр хяналт шалгалтын байгууллагууд өөртөө хэт өндөр, эрс ялгаатай эрх мэдлийг холбогдох хуулиудаар бий болгох зэрэг эрх зүйн хийдэл, зөрчлийг үүсгэхэд хүргэж, улмаар төрийн хяналт шалгалтыг хүчгүй, үр дүнгүй, зөвхөн зөрчил илрүүлэхийн тулд урьдчилан гүйцэтгэх ажиллагаа хэлбэрээр хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна.” хэмээн дүгнэсэн байна.

Статистик мэдээллээс үзэхэд улсын хяналтын байцаагчаас зөрчил үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байдал 2017 оны сүүлийн хагас жилд 7668 , 2018 онд бүтэн жилээр 18582, 2019 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 15527 болж өссөн байна.³

Түүнчлэн Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын үйл ажиллагааны тайлангаас үзэхэд 2012 оны байдлаар мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчаас 19992 тохиолдолд холбогдох асуудлаар албан шаардлага буюу гарсан алдаа, дутагдлыг арилгах чиглэлээр иргэн, хуулийн этгээдэд даалгавар өгч ажилласан бол 2018 оны байдлаар албан шаардлагын тоо 5819 болж тоо даруй 3.5 дахин буурсан байна.⁴

Мэргэжлийн хяналтын байгууллага 2014 онд 2575, 2015 онд 3710, 2016 онд 5732, 2017 онд 5889, 2018 онд 4954, 2019 оны 11 дүгээр сарын байдлаар 4428

¹ www.legalinfo.mn цахим хуудас. 2019 он.

² “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагавар” үнэлгээний тайлан. 2019 он.

³ Улсын Ерөнхий прокурорын газрын мэдээлэл. 2019 оны 10 дугаар сар.

⁴ Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын тайлан. 2019 он

зөвлөмжийг иргэд, хуулийн этгээдэд өгч ажилласан ⁵ дүнгээс үзэхэд зөвлөмжийн тоо мөн жил ирэх тусам буурсан үзүүлэлтэй байна.

Үүний шалтгааныг төрийн хяналтыг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд өөрсдийн саналаар салбарын хуулиудад заасан хориглосон, хязгаарласан, эсхүл үүрэг болгосон зохицуулалттай холбоотой бүх алдаа дутагдлыг “зөрчил”-д тооцож Зөрчлийн тухай хуульд хуульчилснаас үндсэн чиг үүргийн хүрээнд буюу хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх, түүнчлэн илэрсэн алдаа дутагдлыг арилгуулахаар зөвлөх, сануулах, хугацаатай үүрэг даалгавар өгөх боломжгүй болсонтой холбоотой хэмээн дүгнэж байна.

Энэ нь бодит байдалд төрийн хяналт шалгалтыг “иргэн, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаа хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангаж байгаа эсэхийг дүгнэх”, улмаар зөвлөн зааварчилахад ⁶ бус харин шийтгэл оногдуулахад илүү чиглэгдэж байгааг харуулж байна.

Түүнчлэн төрийн хяналт шалгалтын явцад хэрэгжүүлэх ажиллагааны үндэслэл, журмыг Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулиар тодорхой зохицуулаагүй, салбарын хуулиудад тодорхойлсон байдал нь харилцан адилгүй өөр өөр стандарт тогтоох, хуулийн зохицуулалтаас давсан хязгаарлалтыг бий болгож, хяналт шалгалтын ажиллагааг хүн, хуулийн этгээдийн эрхийг хэт хязгаарласан хэлбэрээр хэрэгжүүлэх боломжийг олгож байгаатай холбоотой байна.⁷

Иймд дээр дурдсан хууль зүйн болон практик хэрэгцээ, шаардлагыг үндэслэн хуульд заасан хяналт шалгалтын ажиллагааг хэрэгжүүлэх журмыг нарийвчлах, хяналтын байгууллагын чиг үүргийг иргэдэд зөвлөн зааварчлах буюу аливаа алдаа дутагдал гаргахаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх зорилгод нийцүүлэх, эрх зүйн шинэчлэлтэй уялдуулах зорилгоор Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль/Шинэчилсэн найруулга/-ийн төслийг боловсрууллаа.

Хоёр.Хуулийн төслийн боловсруулалт

Хуулийн төслийг боловсруулахтай холбогдуулан Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 51 дүгээр зүйлд заасны дагуу Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль(2003 онд) -ийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргасан. Мөн бусад орны туршлага, сайн жишгийг судлах зорилгоор Словяни, Гүрж зэрэг гадаад улсын эрх зүйн зохицуулалтыг харьцуулсан судалсан болно.

Хуулийн төслийн боловсруулалтыг хуульчдаас бүрдсэн Ажлын хэсэг гүйцэтгэж, дээр дурьдсан үнэлгээ болон судалгааны дүгнэлт, зөвлөмжийг хуулийн төсөл боловсруулахад ашиглалаа.

Түүнчлэн хуулийн төслийн боловсруулалтын явцад мэргэжлийн байгууллагын төлөөллийг оролцуулсан уулзалт ярилцлага, хэлэлцүүлгийг зохион байгуулж, холбогдох санал, зөвлөмжийг авсан болно.

⁵ Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын статистик бүртгэлийн мэдээлэл. 2019 оны 11 дүгээр сар.

⁶ Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 3¹ дүгээр зүйлийн 3^{1.1} дэх заалт.

⁷ “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагавар” үнэлгээний тайлан. 2019 он.

Тус хуулийн төсөлтэй холбогдуулан 2003 онд батлагдсан Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох болон хууль хоорондын нэр томъёоны болон зөрчил, хийдлийг арилгах зорилгоор Зөрчлийн тухай хууль болон Зар сурталчилгааны тухай тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Нийгмийн халамжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Өрсөлдөөний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Таримал ургамлыг үр, сортын тухай тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай зэрэг холбогдох 13 хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг тус тус боловсрууллаа.

Гурав. Хуулийн бүтэц

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ төсөл нь 8 бүлэг, 41 зүйлтэй бөгөөд хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлд заасан хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд тавигдах шаардлагад нийцүүлэн боловсруулсан.

Тус хуулиар Монгол Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгчийн хянан шалгах үйл ажиллагаа, Үндсэн хуулийн цэц, шүүх, прокурорын хяналт болон төрийн аудитын үйл ажиллагаа болон хуулиар тусгайлан зохицуулсан /гааль, татвар, цагдаагийн байгууллага гэх мэт/ салбарын хяналт шалгалтын байгууллагын үйл ажиллагааг зохицуулахгүй.

Харин дээр дурьдсанаас бусад төрийн хяналт шалгалттай холбоотой нийтлэг харилцааг энэ хуулиар зохицуулахаас гадна Засгийн газар, төрийн захиргааны байгууллагаас тодорхой чиглэл, салбарын хүрээнд зохион байгуулах хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг энэ хуульд нийцсэн байхаар хуульчилна.

Иймд Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль/Шинэчилсэн найруулга/-ийн нийтлэг зохицуулалт нь төрийн хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг хараат бус, бие даасан, хөндлөнгийн нөлөөллөөс ангид, хуулийн дагуу ил тод, нээлттэй, шуурхай хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх ач холбогдолтой.

Дөрөв. Хуулийн төслийн онцлог зохицуулалт

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль/Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөлд дараах онцлог зохицуулалтыг шинээр тусгасан болно:

1. Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулиар зохицуулах харилцааг шинэчлэн тогтоож, хяналт шалгалтын зорилгыг шинээр тодорхойлсон.

Төрийн хяналт шалгалтын зорилгыг “хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний актын хэрэгжилт, стандарт, техникийн зохицуулалт, тохиролын үнэлгээн шаардлагыг хангаж байгаа эсэхэд мэргэжлийн хяналт тавьж, илэрсэн зөрчил, алдаа, дутагдлыг хуульд заасны дагуу арилгуулах, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх замаар болзошгүй аюул эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох”-д чиглүүлэн тодорхойлсноор хяналт шалгалтын байгууллага, улсын байцаагчаас хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны арга хэлбэр, ажиллах журам, тавигдах шаардлагыг шинэчлэн хуульчлах боломжийг бүрдүүлсэн.

2. Төрийн хяналт шалгалтын төрөл, түүнийг хэрэгжүүлэх арга, хэлбэрийг шинээр тогтоож, хяналтыг хэрэгжүүлэх нийтлэг үндэслэл, журам болон

хяналт шалгалтын төрлөөс хамаарч мөрдөх тусгай журмыг нарийвчлан тогтоосон.

Төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус, гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх журмыг түүний онцлогт нийцүүлэн нарийвчлан тогтоосноос гадна салбарын хяналт шалгалтын хамрах хүрээ, чиглэлийн онцлогоос хамаарч холбогдох хуулиар хяналт шалгалтын төрлийг өөрөөр тогтоож болохоор хууль хоорондын уялдааг хангах зохицуулалтыг тусгасан.

Хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх нийтлэг арга болон хориглох зүйлийг тусгайлан хуульчилснаар практикт түгээмэл гардаг хүн, хуулийн этгээдийн эрх ашгийг зөрчих, чирэгдэл үүсгэдэг болон эрх бүхий байгууллага, улсын байцаагчаас хуулиас давсан эрх мэдлийг хэрэгжүүлдэг байдлыг арилгах боломжийг бүрдүүлнэ.

Өөрөөр хэлбэл, хуульд заасан үндэслэл, журмыг зөрчиж хяналт шалгалт хийх, хүний эрх, эрх чөлөө, нэр төр, алдар хүнд болон хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхол, ажил хэргийн нэр хүндэд хохирол учруулах хууль бус арга хэрэглэх, хяналт шалгалтыг урьдчилсан дүгнэлт гаргаж, түүнийгээ батлах замаар хэрэгжүүлэх, хувь хүн, хуулийн этгээдийн болон хяналт шалгалтын нууцыг задруулах, албан тушаалын давуу байдлаа ашиглан шалгуулагч хүн, хуулийн этгээдэд аливаа дарамт шахалт үзүүлэх, эсхүл түүнээс хөнгөлөлт, үйлчилгээ, шан харамж авах болон улсын байцаагчийн эрхгүй этгээд хяналт шалгалтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэхийг хуульд хориглон заана.

Түүнчлэн төрийн хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх нийтлэг журмыг тогтоож, улмаар салбар бүрийн хууль тогтоомжоор ялгаатай зохицуулж байгаа зохицуулалтыг нэгдсэн стандартад нийцүүлэх эрх зүйн үндэс бүрднэ.

3. Төрийн хяналт шалгалтын хүрээнд хэрэгжүүлэх тодорхой ажиллагаа, түүнийг ямар тохиолдолд, хэрхэн явуулах талаарх үндэслэл, журмыг тодорхой зохицуулж, тус ажиллагааны явцад хүн, хуулийн этгээдийн эрх зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх, хяналт шалгалтын ажиллагааг ил тод, шуурхай байх зарчмыг хангахад чиглүүлсэн.

Төрийн хяналт шалгалтын хүрээнд улсын байцаагчаас хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны журмыг нарийвчлан тогтоосон. Өөрөөр хэлбэл шалгуулагч этгээдэд шаардлага тавих, тайлбар авах, баримт бичиг гаргуулан авах, хяналт шалгалтын объектод нэвтрэн орж үзлэг хийх, эд зүйл хураан авах, шинжилгээнд зориулж дээж авах, шинжилгээ хийлгэх болон холбогдох тэмдэглэл хөтөлж баримтжуулах, алдаа, зөрчлийг арилгуулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор үйл ажиллагаа, ашиглалтыг зогсоох, учирсан сөрөг үр дагаварыг арилгуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх журмыг тус бүрт нь тусгайлан хуульчилна.

Улсын байцаагч нь хяналт шалгалтыг ерөнхий болон тусгай удирдамж, эсхүл хяналтын хуудас, эсхүл албан шаардлагын хүрээнд хуульд заасан журмын дагуу хэрэгжүүлэх бөгөөд үүргээ хэрэгжүүлэхдээ өөрийн албан тушаал, нэрийг хэлж, албаны үнэмлэхийг үзүүлэхээс эхлээд хүн, хуулийн этгээдийн эрхийг хязгаарлах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх тохиолдолд үндэслэл, шалтгааныг тухайн этгээдэд мэдэгдэж, эрх, үүрэг, гомдол гаргах эрхийг тайлбарлаж өгөх үүргийг хүлээнэ.

Энэ нь улсын байцаагчийн эрх хэмжээг тодорхой болгохын зэрэгцээ хүн, хуулийн этгээдээс хяналт тавих, эрхээ хамгаалах боломжийг бүрдүүлнэ.

4. Хуулийн зохицуулалт нь Мэргэжлийн хяналтын байгууллагад харьяалагдах улсын байцаагчийн эрх, үүргийг тодорхойлсон зохицуулалтаар хязгаарлагдаж байсныг өөрчлөн нийт салбарын улсын хяналтын байцаагчдад хамаарах нийтлэг эрх, үүргийг тодорхойж, улмаар улсын байцаагчид тавигдах шаардлагыг хуульчилж, төрийн хяналт шалгалт мэргэжлийн байх нөхцөлийг бүрдүүлсэн.

Тус зохицуулалтын дагуу тусгай сургалтанд хамрагдаж, эрх авах шалгалт өгсөн этгээд улсын байцаагчаар ажиллах бөгөөд мэргэшлийн түвшинг 2 жил тутам үнэлэхээр зохицуулна.

Хяналтын улсын байцаагчдыг сургах буюу төрийн хяналт шалгалт болон зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааг хуульд заасны дагуу зөв хэрэглэх ур чадвар олгох, чадавхижуулах чиглэлээр харьяа салбар, байгууллагын удирдлагуудад үүрэг хүлээлгэсэн. Мөн энэ зорилгоор мэргэжлийн хяналтын алба хаагч, ажилтны мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, давтан болон мэргэшүүлэх сургалт явуулах сургалтын төвийг мэргэжлийн хяналтын төв байгууллагын дэргэд ажиллуулахаар хуульчилна.

Мөн төрийн хяналт шалгалтын үйл ажиллагааны үр дүн, хэрэгжилтийг баталгааг сайжруулах зорилгоор улсын байцаагчийн шийдвэрийн төрөл, хууль зүйн үндэслэлийг тодорхойлж, нэгдсэн бүртгэлтэй байхаар зохицуулсан.

Энэ хүрээнд улсын байцаагч нь хяналт шалгалтын чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ мэдэгдэл, акт, албан шаардлага, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах бөгөөд эдгээр хяналтын баримт бичигт тавигдах шаардлага болон шийдвэр гаргах хууль зүйн үндэслэлийг төрөл тус бүрт хамруулан тодорхойлсон.

5. Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилтийг сайжруулах зорилгоор үйл ажиллагааны хяналтын хэлбэрийг өргөжүүлж, мэргэжлийн болон олон нийтийн хяналтыг хэрэгжүүлэх тогтолцоо, түүнчлэн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж, төрийн хяналт шалгалтын бүртгэл, хяналтыг сайжруулна.

Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын үйл ажиллагаанд Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газар, орон нутгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргаас хэрэгжүүлэх хяналтын хүрээг тодорхойлохоос гадна мэргэжлийн болон олон нийтийн хяналтыг иргэдийн болон тодорхой мэргэжлийн төлөөлөл, Худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын төлөөллөөс бүрдсэн 5-7 хүний бүрэлдэхүүнтэй Хяналтын зөвлөл гүйцэтгэхээр зохицуулсан.

Тус хяналтын зөвлөл нь байгууллагын төсвийн төсөл, зарцуулалт, үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг хэлэлцэж, санал өгөх, улсын байцаагчийн сургалт болон үйл ажиллагаанд шинжлэх ухааны ололт, орчин үеийн техник, технологи нэвтрүүлэх бодлогын хэрэгжилтэд хяналт тавих, байгууллагад ирсэн гомдол, мэдээлэл хүлээн авах, бүртгэх ажилд хяналт тавих, тэдгээртэй холбоотой мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, улсын байцаагчийн ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ хийх, байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулан өөрийн нутаг дэвсгэр дэх иргэд, олон нийтийн хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэх чиглэлээр санал боловсруулах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

Мөн улсын байцаагчаас явуулсан хяналт шалгалт бүрийг мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэж, төрийн хяналт шалгалтын эх нотлох баримт бичгийн архив, цахим мэдээллийн сангаас бүрдсэн мэдээллийн нэгдсэн сантай байхаар хуульд тусгасан.

6. Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн шинэчлэлийг дангаар нь бус төрийн хяналт шалгалттай холбоотой салбарын бусад хууль болон Зөрчлийн тухай хууль хооронд үүсээд байгаа давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгахад чиглүүлж, тус хуулийн төслийг дагаж нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулсан.

Төрийн хяналт шалгалтын хүрээ, үр дүнг өргөжүүлэх зорилгоор төрийн хяналт шалгалтын арга хэлбэрээр шийдвэрлэх, гарсан алдаа дутагдлыг засах боломжтой зарим үйлдэл, эс үйлдлийг зөрчилд тооцсон, мөн зөрчил, гэмт хэргийг давхардуулан хуульчилж эрх зүйн давхардал, хийдэл, зөрчил үүсгэсэн байдлыг арилгах зорилгоор Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсрууллаа.

Энэ хүрээнд Зөрчлийн тухай хуулийн 23 хэсэгт заасан тодорхой үйлдэл, эс үйлдлийг зөрчилд тооцохгүй байхаар хуулиас хасаж, гэмт хэрэгтэй давхардсан байдлыг арилгах зорилгоор 6 төрлийн зөрчлийн томъёоллыг өөрчлөн найруулсан болно.

Тухайлбал, Зөрчлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйл буюу Газрын тухай хууль зөрчих зөрчлийн 7, 11, 14 дэх хэсэг нь тус зүйлд заасан бусад зөрчилтэй давхардсан, 10.16 дугаар зүйл буюу Хөдөлмөрийн тухай хууль зөрчих зөрчлийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1, 4.2, 4.4, 4.5 дахь заалт⁸ болон 7 дахь хэсгээр⁹ хориглосон үйл ажиллагаа нь зөрчлийн шинжгүй, мөн зүйлийн 6 дахь хэсэгт заасан “нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын дэвтэр нээгээгүй, зохих бичилтийг хийж баталгаажуулаагүй” гэсэн нь 8 дахь хэсгийн 8.2, 8.3 дахь заалттай давхардсан тул тус тус хассан болно.

Үүний үр дүнд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгч иргэн, хуулийн этгээдээс гаргаж болох 30 орчим төрлийн алдаа, дутагдалыг зөрчилд тооцон шийтгэл оногдуулах биш харин хяналт шалгалтын арга, хэлбэрээр шийдвэрлэх боломжийг олгох болно.

Мөн Мөн Зөрчлийн тухай хуульд хүнийг 10.000 – 5.000.000 хүртэл төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг 100.000 – 50.000.000 хүртэл төгрөгөөр торгох шийтгэл

⁸ 4.Ажил олгогч:

4.1.хамтын гэрээ, хэлэлцээр байгуулах, түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар хийх хэлэлцээнд оролцохоос зайлсхийсэн, эсхүл хугацаанд нь эхлүүлээгүй;

4.2.хамтын маргааныг зуучлагч, эсхүл хөдөлмөрийн арбитраар шийдвэрлүүлэхээс үндэслэлгүй татгалзсан;

4.4.хөдөлмөрийн хамтын маргаан шийдвэрлэхэд оролцсон ажилтны ажлын байранд гаднаас ажилтан авч ажиллуулсан;....

4.5.хөдөлмөрийн хамтын маргаан шийдвэрлэх, хэлэлцээ хийхэд оролцсон ажилтны төлөөлөгчдөд Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасныг зөрчиж сахилгын шийтгэл ногдуулсан, эсхүл ажлаас нь өөрчилсөн, эсхүл халсан бол бол учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж хүнийг нэг зуун тавин нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг нэг мянга таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

⁹ Ажил, албан тушаал нь хэвээр хадгалагдаж байгаа ажилтны хөдөлмөрийн гэрээг аж ахуйн нэгж, байгууллага татан буугдсанаас бусад тохиолдолд цуцалсан бол учруулсан хохирол, нөхөн төлбөрийг гаргуулж ажил олгогчийг гурван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

оногдуулахаар заасан зөрчлийг **анх удаа** үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг шийтгэлээс **нэг удаа** чөлөөлөх зохицуулалтыг нэмж тусгана.

Энэхүү шийтгэлээс чөлөөлөх зохицуулалтанд Зөрчлийн тухай хуулийн 135 зүйлийн 590 орчим заалтаар зөрчилд тооцсон үйлдэл, эс үйлдэл хамаарч байна.

-----ooOoo-----